

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.009/2020/8. szám

A felperesek:

Felperes1 (cím4.) I. rendű;

Felperes2 (cím4.) II. rendű

A felperesek képviselője:

Pártfogó ügyvéd (cím6.)

Az alperesek:

Alperes1 (cím1.) I. rendű;

Alperes2 (cím3.) II. rendű

Az alperesek képviselője:

Ügyvédi Iroda, ügyintéző: ügyvéd) cím7.) az I. rendű alperes képviselője

ügyvéd (cím8.) a II. rendű alperes képviselője

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

a felperesek (31. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 7. sorszám alatt pontosított fellebbezés)

A per tárgya:

szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek alkalmazása

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

15.P.20.662/2018/30. számú ítélet

Í t é l e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgyát érintő fellebbezett részében helybenhagyja.

Az elsőfokú költségek viselésére vonatkozó részében részben megváltoztatja, és a felpereseket egyetemlegesen terhelő elsőfokú perköltség összegét az I. rendű alperes tekintetében 57.600 (ötvenhétezer-hatszáz) forintra, míg a II. rendű alperes tekintetében 45.400 (negyvenötezer-négyszáz) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének költségviselésre vonatkozó rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint, a II. rendű alperesnek 20.000 (húszezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Megállapítja, hogy a felpereseket képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült díja a felperesek terhére esik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű alperes jogelődje (a továbbiakban: I. rendű alperes) a 2006. november 11. napján megkötött kölcsönszerződéssel 4.095.000 forint összegű, svájci frank alapú kölcsönt nyújtott az I. rendű felperes részére személygépkocsi vásárlása céljából.
- [2] A kölcsönszerződés V. pontja tartalmazta, hogy a „Gépjármű kölcsönszerződés - Általános szerződési feltételek” a kölcsönszerződés elválaszthatatlan 3. számú mellékletét képezi, és a kölcsönszerződés aláírásával az adós tanúsítja, hogy annak tartalmát megismerte, továbbá, hogy a hitelező az általános szerződési feltételek III. (Kölcsönnyújtás, kölcsön visszafizetése), X. (A kölcsönszerződés kötelező biztosítékai: vételi jog) és XII. (Egyéb rendelkezések) fejezetében foglalt rendelkezésekre külön is felhívta a figyelmét. Az adós úgy nyilatkozott, hogy a figyelemfelhívó tájékoztatást megértette, és azt kifejezetten elfogadja. A kölcsönszerződés azt is tartalmazta, hogy az ott nem szabályozott kérdésekben az általános szerződési feltételek és a hitelező üzletszabályzatának rendelkezései az irányadók. A kölcsönszerződés VI. pontja értelmében az adós tudomásul vette, hogy a finanszírozás devizaneme szerinti referencia- kamatláb változásának, valamint az árfolyam változásának kockázatát köteles viselni, amelynek eredményeként a törlesztőrészek az általános szerződési feltételek 20.-22. pontjai szerint módosulhatnak.
- [3] A kölcsönszerződés megkötésekor az I. rendű felperes külön íven szövegezett kockázatfeltárási nyilatkozatot is aláírt, amely részletesen megmagyarázta a devizakölcsön fogalmát, a devizakölcsön költségeit és kockázatait, a törlesztőrészek mértékének változását, valamint a teljes hiteldíj mutató kiszámítására vonatkozó szabályokat. Az I. rendű felperes aláírásával

elismerte, hogy a kockázatokat megismerte, megértette, tudomásul vette; a kölcsönszerződést a megismert költségek és kockázatok teljeskörű ismeretében köti meg.

- [4] A II. rendű felperes az I. rendű felperes tartozásáért készfizető kezességet vállalt. A kezesi szerződésben a II. rendű felperes kijelentette, hogy az alapszerződést és mellékleteinek tartalmát megismerte, azok egy-egy példányát átvette.
- [5] Az I. rendű alperes a 2006. november 11. napján megkötött szerződéssel vételi jogot alapított a kölcsönszerződéssel finanszírozott gépjárműre, azzal a kikötéssel, hogy a megállapodás a kölcsönszerződés futamideje ötödik évének elteltét követő első naptári napon lép hatályba, és öt évig hatályos.
- [6] A felperesek és az I. rendű alperes 2011. november 21. napján a kölcsönszerződést módosították. Az I. rendű felperes fizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért az I. rendű alperes 2013. november 14. napján a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, majd követelését a 2018. december 7. napján kelt szerződéssel a II. rendű alperesre engedményezte.
- [7] A perbeli kölcsönszerződéssel összefüggésben a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1 törvény) rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) szerinti elszámolás megtörtént, az felülvizsgáltként minősül.
- [8] A felperesek többször módosított keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 205.§ (2) bekezdésébe, 205/A.§ (2) bekezdésébe, 205/B.§ (1) bekezdésébe, 209.§ (1) és (4) bekezdésébe, 374.§ (2) bekezdésébe, 375.§ (4) bekezdésébe, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 213.§ (1) bekezdés b) és c) pontjába ütközés miatt az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése alapján érvénytelen, ugyancsak érvénytelen a kölcsönszerződés módosítása, a vételi jogot alapító szerződés, valamint a készfizető kezesi szerződés a kölcsönszerződés érvénytelensége folytán, ez utóbbi szerződések járulékos jellegére figyelemmel, míg a vételi jogot alapító szerződés arra tekintettel is, hogy a vételi jogot legfeljebb öt évre lehet kikötni. Előadták, hogy az általános szerződési feltételeket, a kölcsönszerződést és a járulékos szerződéseket nem volt lehetőségük megismerni, az árfolyamkockázatról való tájékoztatás nem volt megfelelő, a kölcsönszerződés nem tartalmazza az induló ügyleti kamatot, a teljes hiteldíj mutató pedig nem tünteti fel az összes költséget. Tisztességtelennek tartották a kölcsönszerződés VI. pontjában kikötött és az általános szerződési feltételek 20.-22. pontjában szabályozott törlesztőrészlet-módosulás lehetőségét, a vételi jogos szerződés 16. pontja és az általános szerződési feltételek 69-70. pontjai közötti jelentős ellentmondást, a kölcsönszerződés VII. pontjában foglaltakat, a hitelezővel szembeni igényérvényesítésről való lemondást, az általános szerződési feltételek III.9. pontját, III.10. pontját, III.21.b. pontját és IX. fejezetét. Jogkövetkezményként kérték az érvénytelen szerződés határozathozatal időpontjáig történő hatályossá nyilvánítását és a I. rendű alperesnek 908.426 forint megfizetésére kötelezését (utóbb a túlfizetés visszafizetése iránti követelésüket nem tartották fenn, figyelemmel arra, hogy 2013. év óta fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget). Hivatkoztak arra is, hogy az alperesek kölcsönszerződésből fakadó követelése elévült, ezért fizetési kötelezettségük nem áll fenn, továbbá kérték az I. rendű alperest a XXX-001 forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvének kiadására kötelezni az elidegenítési és terhelési tilalom egyidejű törlése mellett.
- [9] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az I. rendű alperes nem vitatta, hogy a kölcsönszerződés az ügyleti kamat százalékos mértéke meghatározásának

hiánya miatt érvénytelen, kérte azonban a szerződést évi 9,24% ügyleti kamattal érvényessé nyilvánítani.

- [10] Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes jogelődje és az I. rendű felperes között 2006. november 11. napján létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves mértéke 9,24%. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és rendelkezett az elsőfokú eljárás költségeinek viseléséről. Határozatának indokolása szerint az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdése alapján az általános szerződési feltételek a kölcsönszerződés részévé váltak, miután az írásba foglalt kölcsönszerződés tartalma, tanúl ügyletkötő tanúvallomása, valamint a II. rendű alperes nyilatkozata alapján megállapítható volt, hogy a szerződések és mellékletek egy-egy példányát a felperesek megkapták. A kölcsönszerződés egyedi részében, az általános szerződési feltételek 20.-22. pontjaiban, továbbá a külön íven szövegezett kockázatteljesítő nyilatkozatban foglalt árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást megfelelőnek találta az Európai Unió Bírósága C-26/13., C-186/16., C-51/17. számú ítéletei, a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata, továbbá a Kúria elnöke által létrehozott Konzultációs Testület 2019. április 10-i üléséről készült emlékeztető alapján. Úgy ítélte meg, hogy a tájékoztatásból az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára felismerhetőnek kellett lennie, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és a kedvezőtlen irányú változás is őket terheli. A kölcsönszerződés egyedi része és az általános szerződési feltételek III.9. pontja szerinti képlet, valamint a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: THM rendelet) rendelkezései alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kölcsönszerződés ugyan nem tartalmazza az induló ügyleti kamat százalékos mértékét, azonban kamat kikötésére a szerződő felek szándéka kiterjedt, annak mértéke a szerződés adatai és a jogszabályi rendelkezések alapján kiszámítható, ezért 9,24% ügyleti kamat mérték meghatározásával érvényessé nyilvánította az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés c) pontjába ütköző, érvénytelen szerződést. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés tartalmazza a THM rendelet 8.§ (2) bekezdése szerint számítottan a teljes hiteldíj mutató százalékos mértékét, így a szerződés az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés b) pontját nem sérti. Az esetleges ellentmondó rendelkezések kapcsán rámutatott arra, hogy az 1959. évi IV. törvény 205/C.§-a értelmében ha az általános szerződési feltétel és a szerződés más feltétele egymástól eltér, az utóbbi élvez elsőbbséget, így a tisztességtelenség nem állapítható meg. A DH1 törvény 3. és 4.§-ai által rendezett kérdésekben a kereseti kérelmeket okafigyottnak tekintette. A felperesek elévülésre való hivatkozását nem tartotta megalapozottnak, mert a megállapítási kereset Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 123.§-a szerinti feltételei nem álltak fenn, továbbá az írásbeli felszólítás az elvülést megszakította [1959. évi IV. törvény 327.§ (1) bekezdése]. Az I. rendű alperesnek a törzskönyv birtoklására való jogosultságát a kölcsönszerződés atipikus biztosítékának minősítette, ezért a felperesek nem vitásan fennálló fizetési kötelezettségére tekintettel a gépjármű törzskönyvének kiadására irányuló keresetet is elutasította.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést elsődlegesen annak részbeni megváltoztatása és keresetük teljesítése érdekében. Kérték, hogy a másodfokú bíróság közbenső ítélettel állapítsa meg a kölcsönszerződés és a járulékos szerződések tisztességtelen szerződési feltételek miatti érvénytelenségét, és az elszámolás körében az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasítsa. Másodlagosan kérték az elsőfokú ítélet kiegészítését azzal, hogy az I. rendű alperes jogelődje és az I. rendű felperes között létrejött kölcsönszerződés – az induló ügyleti kamat százalékos mértékének hiánya okán - érvénytelen. Kérték továbbá a pernyertesség-pervesztesség arányának pontos meghatározását, és az elsőfokú perköltség összegének ennek függvényében való rendezését. Pf.7. sorszám alatt

pontosított fellebbezésük szerint az elsőfokú ítélet megváltoztatása iránti fellebbezési kérelmüket az ügyleti kamat meghatározásának hiányára, illetve az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségére alapították, illetve támadták az elsőfokú ítéletnek a törzskönyv kiadására vonatkozó kereseti kérelmüket elutasító rendelkezését is. Megismételték azt az álláspontjukat, hogy az árfolyamkockázat tekintetében az I. rendű alperes nem megfelelő tájékoztatást nyújtott részükre, a kockázatfeltáró nyilatkozat nem felel meg a Kúria elnöke által létrehozott Konzultációs Testület 2019. április 10. napján elfogadott emlékeztető 8. és 9. pontjában foglaltaknak; nem derül ki belőle, hogy az árfolyam emelkedésének nincs felső határa, a veszély valós, és az a kölcsön futamideje alatt is bekövetkezhet. Hivatkoztak a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatának 1. pontjára, továbbá az Európai Unió Bírósága C-186/16., C-51/17. számú ítéleteire, amelyek szerint a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna terjednie, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás milyen gazdasági következményekkel jár; ennek hiányában az árfolyamváltozás gazdasági következményeit nem tudták felmérni. Kiemelték, hogy a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentéseiből, valamint a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének tájékoztatásaiból, ajánlásaiból az I. rendű alperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a hazai és külföldi deviza kamatkülönbsége miatt a forint gyengülésével kell számolni, ezért tájékoztatnia kellett volna arról, hogy meghatározott mértékű kamat- és árfolyamváltozás hogyan hat a törlesztőrészletekre. A kamatelőny reményében választották a deviza alapú kölcsönt, de nem kaptak információt arról, hogy az hozzávetőlegesen mekkora árfolyamemelkedés esetén enyészik el. Az emlékeztető 6. pontja értelmében önmagában az a körülmény, hogy a szerződéskötés során nem kellő körültekintéssel jártak el, nem zárja ki a pénzügyi intézmény nem megfelelő tájékoztatásból eredő felelősségét. Előadták, hogy az ügyleti kamat százalékos mértékének hiányából eredő érvénytelenség megállapítására irányuló keresetüknek az elsőfokú bíróság ugyan helyt adott, az elsőfokú ítélet rendelkező része azonban ezt a megállapítást kifejezetten nem tartalmazza, amellyel az elsőfokú bíróság megsértette a kereseti kérelemhez kötöttség elvét. Fenntartották azt az álláspontjukat is, hogy az ügyleti kamat mértékének kiszámítása olyan számtani ismereteket feltételez, amellyel az átlagfogyasztó nem rendelkezik, a bankok is csupán számítógépes program segítségével képesek azt kikalkulálni. Kifogásolták, hogy a kereseti kérelmük részbeni teljesítése ellenére teljes mértékű pervesztesség figyelembevételével rendelkezett az elsőfokú bíróság a perköltségről, a pernyertesség-pervesztesség arányát azonban a pártfogó ügyvédi munkadíj miatt pontosan meg kell határozni.

- [12] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte, hogy az I. rendű felperes kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá, amely mind a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata, mind az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélete, mind pedig a hazai joggyakorlat alapján megfelelő tájékoztatást nyújtott az árfolyamkockázatra vonatkozóan. Az ügyleti kamattal összefüggésben hangsúlyozta, hogy a BH2017.159. számon közzétett eseti döntés értelmében a szerződés érvényessé nyilvánításának feltétele a kamat százalékos mértékének a szerződés adataiból történő kiszámíthatósága, nem pedig az, hogy a kamat mértékét a konkrét adós képes legyen kiszámítani. Álláspontja szerint a joggyakorlatra figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségét az ítélet rendelkező részében megállapítani nem kell, az érvényessé nyilvánításban benne foglaltatik ez a megállapítás is. A perköltségről pedig álláspontja szerint a felperesekre nézve méltányosan rendelkezett az elsőfokú bíróság.
- [13] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [14] A fellebbezés a per főtárgyát érintően nem alapos.

- [15] Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság az alábbiakkal egészíti ki:
- [16] Az I. rendű alperes 120 hónap futamidőre nyújtotta az I. rendű felperes részére a 4.095.000 forint összegű, CHF alapú kölcsönt, az induló törlesztőrészlet havi összege 52.683 forint volt.
- [17] Az általános szerződési feltételek III.9. pontja értelmében az adós a folyósított kölcsön után a hitelezőnek ügyleti kamatot köteles fizetni. A fizetési ütemezésben (a kölcsönszerződés 2. számú melléklete) meghatározott tőke- és kamatrészből álló törlesztőrészlet (induló) összege az éves (induló) ügyleti kamatláb figyelembevételével kerül kiszámításra. Az általános szerződési feltételek ugyanezen pontja tartalmazza az ügyleti kamat kiszámításának képletét.
- [18] Az általános szerződési feltételek I.3. pontja szerint a kölcsönszerződés elsődleges fedezete a gépjármű, ezért az adós hozzájárulását adja, hogy a hitelező a gépjárműre az adós tulajdonszerzésének időpontjával vételi jogot, annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat alapítson, valamint – nem szerződésszerű teljesítés esetén – a hitelező elvonja az adós birtokláshoz, használatához, hasznosításhoz való jogát, hogy a törzskönyvet a teljes futamidő során letéti őrzésben tartsa és az általános szerződési feltételekben foglaltak szerint felhasználja.
- [19] Az általános szerződési feltételek IV.24. pontja értelmében az adós a hitelező javára a gépjármű-nyilvántartásba bejegyzésre került korlátozásokat a kölcsönszerződésből eredő tartozás maradéktalan kiegyenlítéséig nem jogosult törölni, és ezen időpontig kizárólag a hitelező jogosult a törzskönyv illetékes hatóságtól történő átvételére és letétként való őrzésére, valamint az a feletti rendelkezésre. Amennyiben a hatóság a gépjármű törzskönyvét tévesen az adósak adta át, illetve küldte meg, az adós a birtokába került törzskönyvet a hitelezőnek haladéktalanul köteles átadni. A hitelező mint a törzskönyv kizárólagos jogosultja, a futamidő során bármikor jogosult a törzskönyv kiállítását kérni az illetékes hatóságtól, a hitelező jogosult azt kizárólag átvenni és a kölcsönszerződésből eredő valamennyi tartozás kiegyenlítéséig őrizni.
- [20] Az általános szerződési feltételek IV.27. pontja alapján a hitelező a birtokába került törzskönyvet a kölcsönszerződés megszűnését követően akkor bocsátja az adós rendelkezésére, ha az adós a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz.
- [21] A tényállás fentiek szerinti kiegészítése mellett is egyetértett a másodfokú bíróság – a per főtárgyát érintő fellebbezett részében - az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetésekkel, és érdemi döntését is megalapozottnak találta.
- [22] Helyes-en állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az I. rendű felperes és az I. rendű alperes által megkötött, az 1959. évi IV. törvény 523.§-a, 685.§ e) pontja szerinti fogyasztói, illetve az 1996. évi CXII. törvény 2. számú melléklet III.5. pontja szerinti fogyasztási kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot az I. rendű felperesre terhelő kikötése megfelelt az érthető és világos megfogalmazás követelményének.
- [23] A Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatának 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor annak tartalma a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos, nem volt érthető.
- [24] A szerződő felek között fennálló információs egyensúlytalansági helyzetre tekintettel az 1996. évi CXII. törvény 203.§-a az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzintézet számára a deviza alapú

kölcsönszerződésből a fogyasztóra háruló kockázatot illetően. Az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (1) bekezdése kimondta, hogy a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint a feltételek módosulásáról tájékoztatni. Ugyanezen jogszabályhely (6) bekezdése alapján olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Ugyanezen jogszabályhely (7) bekezdés a) pontja értelmében a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

- [25] Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/ EKG irányelv, az irányelvet a hazai jogba átültetett szabályozás, valamint az Európai Unió Bíróságának az irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg; azokat a Kúria is értékelte, és figyelembe vette a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata meghozatalakor.
- [26] A 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs. Kiolvasható a jogegységi döntés indokolásából az is, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben.
- [27] Az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletében kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották, másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra, végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.
- [28] E feltételeket tovább részletezte a Kúria elnöke által a devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testület 2019. április 10-i állásfoglalása, amikor rögzítette, hogy nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből vagy több különböző okiratban szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján. A

tájékoztatásból ki kell derülnie, hogy a törlesztőrészlet akár jelentősen is emelkedhet, valamint az árfolyamváltozás lehetősége valós, illetőleg annak nincs felső határa.

- [29] A perbeli kölcsönszerződés VI. pontja felhívta a figyelmet arra, hogy az I. rendű felperes a deviza alapú szerződések esetén az árfolyam változásának kockázatát viselni köteles, amelynek eredményeként a törlesztőrészletek az általános szerződési feltételek 20-22. pontjai szerint módosulhatnak; az említett pontok pedig meghatározzák a módosulás feltételeit és mikéntjét.
- [30] Nem vitásan kockázatfeltáró nyilatkozat is készült a perbeli esetben, azt az I. rendű felperes aláírásával igazoltan tudomásul vette (Szekszárdi Törvényszék P.20.312/2013/1/F/1. szám). Az alaki és nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat áttekinthető szerkezetben, értékelésre alkalmas módon, érthető tartalommal jelent meg a fogyasztó számára, az alaki érthetőség elvárása tehát nem sérült.
- [31] A vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozat figyelemfelhívó jelleggel, megszövegezett formában tartalmaz a devizakölcsönök sajátosságaira vonatkozó tájékoztatást, meghatározza a devizakölcsön (ideértve a deviza alapú kölcsönt is) fogalmát, miszerint devizakölcsön alatt olyan kölcsön értendő, amelynél a kölcsön összege nem forintban, hanem valamely más pénznemben kerül meghatározásra, és a futamidő alatt a tartozás nyilvántartása is ebben a pénznemben történik. Az okirat ezt követően „A devizakölcsön költsége és kockázatai”, a „Vételi és eladási árfolyam különbözete”, a „Törlesztőrészletek mértékének változása” és a „Teljes hiteldíj mutató” címszó alatt külön magyarázatot ad. A devizahitelezés költsége és kockázatai címszó alatt az a tájékoztatás szerepel, hogy a devizakölcsönök kamatlába jelenleg alacsonyabb a forintkölcsönökénél, ezért a devizakölcsönök aktuális törlesztőrészlete alacsonyabb; a devizában nyilvántartott kölcsönök rendelkeznek azonban néhány olyan jellemzővel, amelyek további költségeket és kockázatot jelenthetnek az ügyfeleknek. A törlesztőrészletek mértékének változása címszó alatt kitér arra, hogy a devizakölcsönöknél a kamat- és árfolyamváltozások hatásaként a deviza alapú kölcsönök havi törlesztőrészlete a forintkölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben változhat. A törlesztőrészletek ingadozása a kamat- és árfolyamváltozás irányának függvényében kedvezően (adott havi törlesztőrészlet csökken) és kedvezőtlenül (adott havi törlesztőrészlet növekszik) is érintheti az ügyfelet. Utal arra is, hogy a devizakölcsönök kamatait befolyásolhatja a devizakamatok ingadozása is. A tájékoztatás a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest fellépő lehetséges változásaira (gyengülésére és erősödéseire egyaránt) modellezett példákkal, informatív, szöveges magyarázatot ad a deviza alapú kölcsönökben rejlő, a forintügyletektől eltérő kockázatokra: amikor a forint gyengül a svájci frankkal szemben (vagyis 1 svájci frankért a korábbinál több forintot kell fizetni), akkor a törlesztőrészlet növekszik, amikor viszont a forint erősödik a svájci frankkal szemben (vagyis 1 svájci frankért a korábbinál kevesebb forintot kell fizetni), akkor a törlesztőrészlet csökken. A teljes hiteldíj mutató címszó alatt a tájékoztatás kiterjed arra is, hogy a teljes hiteldíj mutató mértéke meghatározására aktuálisan figyelembe vett szerződéskötési feltételek és hatályos jogszabályi rendelkezések változása esetén annak mértéke módosulhat, továbbá arra is, hogy az nem tükrözi a kölcsön kamatkockázatát és a deviza alapú kölcsönök árfolyamkockázatát.
- [32] A kölcsönszerződés ismertetett kikötései, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma alapján az I. rendű felperes az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül nem csak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett, hogy ismerje annak lényegét, mibenlétét és a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, az korlátlan. A veszélyt a tájékoztatás a kölcsön futamidejére (120 hónap) vetített időtartamra nem bagatellizálta el, hanem reálisnak tüntette fel.

- [33] A felperesek fellebbezési hivatkozása kapcsán kiemeli a másodfokú bíróság, hogy olyan kötelezettséget nem írt elő az Európai Unió Bírósága sem a hitelezők számára, amelyet a felperesek hiányoltak: nem volt köteles a pénzügyi intézmény tájékoztatni a fogyasztót, hogy milyen mértékű árfolyamemelkedés mellett enyészik el a külföldi devizanemhez kapcsolódó kamatelőny, illetőleg az milyen mértékű árfolyamváltozásig érvényesül.
- [34] A leírtaktól eltérő szóbeli tájékoztatást a peradatok szerint a felperesek nem kaptak. A kölcsönszerződés megkötésénél eljáró tanú gépjármű-értékesítő tanúvallomása szerint minden ügyfélnek átadta a kölcsönszerződést és az általános szerződési feltételeket, azt mindenkinek lehetősége volt elolvasni, aki akarta, haza is vihetette, aki nem értette, kérdezhetett. A kölcsönügylet tartalmát, az árfolyamkockázatra vonatkozó ismereteket szóban nagy vonalakban ismertette az ügyfelekkel (Szekszárdi Törvényszék P.20.312/2013/23. számú jegyzőkönyv). Az I. rendű felperes ugyan a tárgyalásokon nem jelent meg, és személyes nyilatkozatot nem tett, de a II. rendű felperes a személyes meghallgatásakor elmondta, hogy minden szükséges okiratot aláírtak, de semmit nem olvastak el (ugyanezen jegyzőkönyv).
- [35] Mivel a kölcsönszerződésben és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettsége az I. rendű alperesnek nem volt, nem róható a terhére, ha az eljáró kereskedő, illetve kölcsön-ügyintéző az írásbeli tájékoztatást szóban nem ismételte meg. Azzal pedig, hogy a felperesek az II. rendű felperes személyes előadása szerint az okiratokat nem olvasták el, magukat fosztották meg attól a lehetőségtől, hogy az általuk bármely okból nem egyértelműnek tartott kérdéseket az üzletkötő segítségével tisztázzák.
- [36] Mindebből pedig az következik, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége, és ez okból a kölcsönszerződés érvénytelensége nem volt megállapítható.
- [37] Az elsőfokú eljárásban sem volt vitás, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem tartalmazza az induló ügyleti kamat százalékos mértékét, ezért a szerződés az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés c) pontjába ütközően semmis.
- [38] A szerződő felek akarata azonban az ügyleti kamat fizetésére is nyilvánvalóan kiterjedt, miután a kölcsön összegét (4.095.000 forint) meghaladta a törlesztőrészek összege (120 hónap x 52.683 forint = 6.321.960 forint), továbbá az általános szerződési feltételek III.9. pontja kifejezetten kimondta, hogy az adós a folyósított kölcsön után ügyleti kamatot köteles fizetni, és meghatározta az ügyleti kamat számításának módját is.
- [39] A DH2 törvény 37.§ (1) bekezdésére és a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatának 4. pontjára is figyelemmel helyesen járt az elsőfokú bíróság, amikor kiküszöbölte az érvénytelenségi okot, és a szerződést érvényessé nyilvánította olyan módon, hogy meghatározta az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét.
- [40] Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor az ügyleti kamat mértékét az I. rendű alperes által megjelölt 9,24%-ban határozta meg, figyelemmel az általános szerződési feltételek III.9. pontjára és a THM rendelet előírásaira; annak mértékét ténylegesen a felperesek sem vitatták. Egyetértett a másodfokú bíróság az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmével abban a tekintetben, hogy a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának csupán az a feltétele, hogy a kamat százalékos mértéke a szerződés adataiból objektíve kiszámítható legyen, nem pedig az, hogy a kamat mértékét az adós maga is képes legyen kiszámítani (BH2017.159.).
- [41] A felpereseknek olyan kereseti kérelme nem volt, amely önállóan, a jogkövetkezmény alkalmazása nélkül csak az érvénytelenség megállapítására irányult, ezért a szerződés érvénytelenségének a rendelkező részben történő kimondása szükségtelen volt, az egyértelműen következik az érvényessé nyilvánító rendelkezésből. Ennél fogva az

érvénytelenség rendelkező részben történő megállapítására irányuló fellebbezési kérelem szintén alaptalan volt.

- [42] A törzskönyv kiadása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezéssel szembeni fellebbezés kapcsán a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki:
- [43] Főszabályként az I. rendű felperes mint tulajdonos jogosult arra, hogy a gépjármű törzskönyve birtokában legyen, de a szerződő felek az őket megillető szerződéskötési szabadság folytán nem voltak elzárva attól, hogy kölcsönszerződést az 1959. évi IV. törvényben nem nevesített egyéb szerződéssel atipikus módon biztosítsák – például azzal, hogy a törzskönyv birtoklására a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettség teljesítéséig az I. rendű alperest (illetve a jogelődjét) jogosítják fel – ahogy az a perbeli esetben is történt.
- [44] A létrejött kölcsönszerződés, illetőleg az annak részévé vált általános szerződési feltételek alapján a törzskönyv birtoklása valójában kettős célt szolgált. Egyrészt biztosította a hitelező javára kikötött opciós jogot, valamint elidegenítési és terhelési tilalmat, ezen túl azonban a szerződéses kikötések folytán az egyéb biztosítékok mellett, atipikus biztosítékként önállóan is biztosította a kölcsönszerződést. Következik mindez abból, hogy az általános szerződési feltételek I.3. pontja felsorolta a kölcsön biztosítékait, ahol a vételi jog és az elidegenítési és terhelési tilalom mellett kifejezetten rögzítette a hitelező jogát arra, hogy a törzskönyvet a teljes futamidő során letéti őrizetben tartsa. A törzskönyv birtoklása tehát a szerződés rendelkezése alapján nem csak a vételi jog fennállása alatt, hanem azt követően is, mint önálló biztosíték megillette az I. rendű alperest, aminek különös jelentősége van a perbelihez hasonló, kifejezetten hosszú futamidejű szerződések esetén.
- [45] Ezt az értelmezést támasztja alá az általános szerződési feltételek IV.24. pontja annak kimondásával, hogy a hitelező a törzskönyvet a tartozás maradéktalan kiegyenlítéséig jogosult letétként őrizni, továbbá a IV.27. pont is, amely szerint a törzskönyvet akkor kell az adós rendelkezésére bocsátani, amikor a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz.
- [46] Az I. rendű felperes nem is hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződésben foglaltak teljesítése folytán nem áll fenn tartozása, ezért a törzskönyv kiadására irányuló keresete szintén alaptalan volt.
- [47] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgyát érintő fellebbezett részében az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [48] A másodfokú bíróság a felpereseknek az elsőfokú perköltség leszállítására vonatkozó fellebbezését részben találta alaposnak. A fentebb már kifejtettek szerint a per a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek alkalmazására, azaz marasztalásra irányult, amelyet az első és a másodfokú bíróság is túlnyomórészt alaptalannak ítélt. Ebből következően a felperesek pervesztesnek tekinthetők, így nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felpereseket képviselő pártfogó ügyvéd munkadíját egészében a felperesekre terhelte, és a felpereseket az alperesek javára perköltség megfizetésére kötelezte.
- [49] A felpereseket terhelő elsőfokú perköltség összegét azonban eltúlzottnak találta a másodfokú bíróság, mert a pertárgy értéke a DH2 törvénynek megfelelő keresetmódosítás szerint visszafizetni kért 908.426 forint (Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének 2016. március 17-i emlékeztetője). Erre figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és 4/A.§-a alapján az I. rendű alperes 57.600 forint, míg a II. rendű alperes (általános forgalmi adó nélkül) 45.400 forint elsőfokú perköltségre tarthat igényt, amely összegekre a másodfokú

bíróság az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján a felperesek marasztalását leszállította.

- [50] A felperesek fellebbezése a per főtárgyára vonatkozóan nem vezetett eredményre, ezért az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az alperesek másodfokú eljárásban felmerült költségét, amelyet a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A.§-a alapján az I. rendű alperes tekintetében 25.400 forintban, míg a II. rendű alperes tekintetében (általános forgalmi adó nélkül) 20.000 forintban állapított meg.
- [51] A felperesek pártfogó ügyvédjének a másodfokú eljárásban felmerült díja a felperesek terhére esik, annak összegét a kirendelő hatóság határozza meg az 1952. évi III. törvény 87.§ (2) bekezdése értelmében.
- [52] A felperesek személyes költségmentessége folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján.
- [53] A másodfokú bíróság a fellebbezést a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet, valamint a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet módosításáról szóló 229/2020. (V. 25.) Korm. rendelettel módosított, a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) 29.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2020. július 7.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró